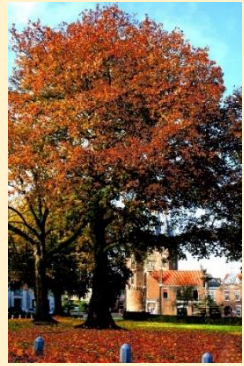

Blog 169 Herfst – Hartstocht en Vergankelijkheid

DE BOOM

blaad'ren vallen van de boom
nacht stormt wakker
dag wordt droom
leven zonder zomergroen
lijkt hem even niets te doen
zijn blaad'ren vallen als een zucht
maar hij strekt zijn armen naar de lucht
in zijn hoop op straks weer bloeien
want de zomer komt terug

* *Het is vandaag dinsdag, 26 oktober.* Het is herfst, binnen de muren van ons warme huis zien we uit op het plein – ooit een bastion. Op de achtergrond staat de Sassenpoort mooi te zijn, dichtbij kleurt een oude boom roodbruin; zijn bladeren dwarrelen naar de grond.

De herfst is een rijke inspiratiebron voor veel dichters. Ik herlees in mijn [blog 94 “26 oktober Herbsttag”](#) het voor mij allermooiste herfstgedicht, *Herbsttag* van Reiner Maria Rilke dat mij herinnert aan een bijzonder moment in de herfst 2010: zoon Martijn ziet in een etalage in Leipzig een grote poster hangen met Rilke's gedicht. Ik ervaar opnieuw de ontroering die hem zichtbaar overmeesterde. Rilke's woorden over vergankelijkheid en hartstocht kropen onder zijn huid en vonden voor altijd – maar hoe kort nog – hun plek.

Louise, Robert, Martijn en ik zongen het getoonzette gedicht *de boom* van Liselore Gerritsen al in 1979 – trekkend met auto, caravan en tentje. Haar liederen bleven bij ons, zoals ook die van Boudewijn de Groot, Robert Long, Liesbeth List, Frans Halsema, Ramses Shaffy – *Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder.*

De herfst roept onderscheiden gevoelens op. Ik mocht iemand kennen die vroeg in de herfst – als de bomen zich nog in het groen hulden en de zon de laatste vruchten deed rijpen – mismoedig het hoofd kon schudden om de teloorgang van de zomer, om de in de herfst zo voelbare vergankelijkheid van het leven, om de komende, donkere winter. Hij zou zich herkend hebben in de laatste verzen van het sonnet *Herfst* van Hanny Michaelis.²

Tegen de morgen is de strijd beslecht.
Een vage geur van heimelijk bederven
heeft aan de moede wind zich vastgehecht.
Tussen een handvol dunne zonnescerven
heeft zich de zomer moeizaam neergelegd
om eenzaam en onopgemerkt te sterven.

Dat herfstgevoel van teloorgang is mij vreemd. Lees het gedicht dat ik schreef toen we op een door onszelf (met hulp van vakmensen) verbouwde boerderij aan de rand van het dorp Heerde (Gld) woonden. Juist daar zagen en voelden wij de seizoenswisselingen.

HERFSTNACHT

De nacht brengt door het raam de laatste geuren
van stervend blad dat ritselt in de wind
herinneringen krijgen in het donker diepe kleuren
waarin het leven zich aan ons verbindt
Slechts in de stilte is te horen
het gakken van de ganzen in hun vlucht
reikhalzend naar het ochtendgloren –
de zomer komt terug

Hoe anders ervoer ook Liselore Gerritsen de herfst. Geen *moede wind* zoals Hanny Michaelis dichtte, maar wel een wind die de nieuwe dag binnenstormt. De herfst is niet de metafoor van het naderend einde, want de in de dwarrelende bladeren zichtbare vergankelijkheid getuigt van de cirkelgang van de seizoenen — alles heeft zijn tijd, elk seizoen kondigt het nieuwe aan dat daarna zal komen. Daarom kon ze vol hartstocht genieten van een boom die hoopt weer te kunnen bloeien – de zomer komt terug!

....

* *Het is vandaag dinsdag, 26 oktober* — de geboortedag van onze zoon Martijn. Hij was – net als Liselore Gerritsen – een oktoberkind en dat wilde hij weten! Haar lied *oktoberkind* is vol blijdschap, een ode aan het leven; het was dan ook zijn favoriete tekst tijdens onze reizen. Hij wist: de herfst preludeert niet op *de laatste dingen*, want een oktoberkind *zal een herfstdag als een lentedag bezingen*. Zingen was niet zijn ding, maar zijn hartstocht was er niet minder om.

OKTOBERKIND

oktobermaand geboortemaand
je vruchten zijn geogost
de zoete wijn is in het vat
het hout gekloofd
dat is waarom een oktoberkind van kinds af aan voldaan is
omdat voor haar gevoel het werk gedaan is
oktoberkind oktoberkind
opdat jij niet vergeet
de allerlaatste zoete braam is de eerste die jij eet
een laatste warme zonnestraal verwarmt jouw eerste dag
en een laatste zwaluw die vertrekt is de eerste die jij zag
dat is waarom een oktoberkind niet gelooft in laatste dingen
't zal een herfstdag als een lentedag bezingen

1986 – Martijn, 15 jaar oud

Hartstocht en Vergankelijkheid – het zijn de woorden die in het leven van Martijn de boventoon voerden. Voelbaar, zichtbaar en vooral leesbaar in zijn uitgeschreven liefde voor poëzie en literatuur. Het zijn de woorden die ons heimwee en verdriet als een vlam doen oplaaien. Het zijn óók de woorden die ons gelukkig stemmen. Ze vertellen ons immers vooral dat ons kind Martijn Roelant een prachtig mens was en voor ons, voor ons nageslacht, voor velen van rondom hem altijd zal blijven. Hij dichtte immers zelf³:

Ben ik nu of was ik toen,
Is dit dood of is dit leven
Of ben ik altijd al geweest
En zal ik altijd blijven

Martijn

1. De twee gedichten van Liselore Gerritsen staan in de bundel OKTOBERKIND (1982). In deze blog geschreven zonder hoofdletters en leestekens, de oorspronkelijke schrijfwijze. Het gedicht *oktoberkind* lees je [hier](#) in z'n geheel.
2. Meer over het bijzondere leven en werk van de dichteres Hanny Michaelis vind je [hier](#)
3. Het laatste vers van het gedicht TO BE OR NOT TO BE III; voor zijn vriendin, 9 mei 1991; Martijn was toen 20 jaar.

- Muziek 1. *de boom*, gespeeld door [Louis van Dijk, piano en een orkest o.l.v. Rogier van Otterloo](#)
2. Vivaldi schreef zijn *Quattro Stagioni, Vier jaargetijden*. Beluister het [Adagio uit L'Autunno, De herfst](#).
3. Martijns lievelingslied in kwade en goede dagen ontbreekt: [Nick Cave, Bless his ever loving heart](#)